

Advies beoordelen en actualiseren van zwemwaterprofielen

Aanleiding.

De Europese Zwemwaterrichtlijn (2006/7/EG; 15 februari 2006) [1] stelt dat zwemwaterprofielen voor officieel aangewezen zwemwateren periodiek moeten worden beoordeeld en zo nodig moeten worden geactualiseerd ("uitstekend" geclassificeerde zwemwateren daargelaten).

In een door de Europese Commissie uitgevoerde studie naar de actualiteit van de zwemwaterprofielen blijkt dat de zwemwaterprofielen in Nederland niet altijd actueel zijn en geadviseerd wordt om hier verbetering in te gaan brengen.

Quote: Nationale zwemwaterdag 2019

"In Nederland zie je dat meer gedaan kan worden aan informatie", zegt Maja Feder van DG Omgeving van de Europese Commissie. "De informatie op websites is niet altijd actueel, er wordt geen duidelijk advies gegeven en het publiek zou meer betrokken kunnen worden om mogelijke locaties met blauwalg te signaleren." Ook ziet de EC graag meer eenduidigheid in metingen en meetlocaties.

Doel van deze handreiking.

Zorgdragen voor een actuele nationale set aan zwemwaterprofielen die voldoet aan de criteria voor het actueel houden van zwemwaterprofielen zoals gesteld in de EU-zwemwaterrichtlijn 2006.

Voor wie is deze handreiking bedoeld?

De handreiking is geschreven voor de opstellers van de zwemwaterprofielen zodat zij kort en bondig de minimale criteria uit de EU-richtlijn kunnen vinden die nodig zijn om de zwemwaterprofielen te beoordelen en te actualiseren.

Het beoordelen en actualiseren van de zwemwaterprofielen gebeurt in Nederland onder verantwoordelijkheid van de waterbeheerders (Rijkswaterstaat en waterschappen).

Wat moet in een zwemwaterprofiel staan?

Basis voor het beoordelen en actualiseren zijn de eisen die de zwemwaterrichtlijn stelt. De zwemwaterrichtlijn stelt als de locatie als „goed”, „aanvaardbaar” of „slecht” is ingedeeld, er regelmatig dient te worden beoordeeld of bepaalde aspecten substantieel gewijzigd zijn. Hiervoor wordt expliciet verwezen naar bijlage III uit het zwemwaterprofiel; lid 1, subparagrafen a t/m f (zie ook bijlage 1 bij dit document).

Op basis van de EU-richtlijn heeft Grontmij in opdracht van het RIZA in 2005 een handreiking opgesteld voor het opstellen van een zwemwaterprofiel. Een jaar later, in 2006, heeft DHV in opdracht van het RIZA, een handreiking 'blauwalgenprofiel' opgesteld.

In de opgestelde zwemwater- en blauwalgprofielen die a.d.h.v. bovenstaande handreikingen zijn opgesteld worden alle facetten die bij zwemwater relevant kunnen zijn meegenomen (waaronder bijvoorbeeld de nuriëntenhuishouding; atmosferische omstandigheden; enz.). Zodoende is de eerste serie zwemwaterprofielen vaak lijvig en zeer uitgebreid, omdat zij uitgebreider zijn dan dat de zwemwaterrichtlijn sec in bijlage III vraagt. In de praktijk bleek de 'zwaarlijvigheid' van de documenten bij actualisatie in de weg te staan. Beoordelen en actualiseren kost(te) in verhouding veel tijd en geld. In 2015 is besloten dat de zwemwaterprofielen ook als 'light versie' opgesteld mogen worden, mits daarmee voldaan wordt aan de eisen die in bijlage III van de

Zwemwaterrichtlijn zijn gesteld (zie bijlage 1 van dit document). Voorbeelden van 'light zwemwaterprofielen' zijn te vinden op www.zwemwater.nl.

Wanneer moet een zwemwaterprofiel worden beoordeeld en geactualiseerd? Indien de periodieke beoordeling uitwijst dat er substantiële wijzigingen (in m.n. subparagrafen a t/m f uit bijlage III van de zwemwaterrichtlijn) zijn opgetreden die de gezondheid van de recreant negatief/negatiever kan beïnvloeden dan moet het zwemwaterprofiel geactualiseerd worden voor het volgende badseizoen volgens een vastgelegde minimale frequentie (* bijlage 1).

Dat geldt dus ook voor blauwalgen en eventuele andere factoren (in deze notitie niet expliciet genoemd). Als bij monitoring al vijf jaar geen constatering blauwalgen is geconstateerd hoeft geen nadere beschrijving meer te worden opgenomen in het zwemwaterprofiel en is er geen monitoring meer nodig; dat moet dan in het profiel worden aangepast.

Omgekeerd: als in profiel staat dat er geen risico is op blauwalgenproliferatie en er sindsdien toch blauwalgen zijn waargenomen, dan is dat ook aanleiding voor actualisatie. Ook constatering van zwemmersjeuk, andere (plaag)algen, leptospirose met potentiële gezondheidsrisico's voor de zwemmer kunnen eveneens aanleiding zijn voor actualisatie van het zwemwaterprofiel.

Na het badseizoen én nadat de zwemwateren opnieuw zijn geclassificeerd, maar vóór de start van het nieuwe badseizoen moet geïnventariseerd worden óf en welke zwemwaterprofielen beoordeeld moeten worden of zij voor actualisatie in aanmerking komen.

Bij de beoordeling wordt uitgegaan van het principe "actualiseren, tenzij..." Reden om niet te actualiseren kan zijn dat er plannen zijn om de locatie op korte termijn te veranderen ('op de schop nemen') of om de resultaten van een lopend onderzoek af te wachten. Dit laatste kan zich voordoen bij locaties met slechte kwaliteit, als er onderzoek nodig is naar de oorzaak daarvan.

Praktijksituaties

1. Als een zwemwaterprofiel geactualiseerd is wordt een versiedatum opgenomen op het voorblad of in het colofon van het zwemwaterprofiel.
2. Als een zwemwaterprofiel wel is beoordeeld en niet is geactualiseerd, wordt dit publiekelijk inzichtelijk gemaakt door op het voorblad of in het colofon van het bestaande zwemwaterprofiel in het kort aan te geven waarom is beslist om niet te actualiseren; bijvoorbeeld de aspecten in de subparagrafen a t/m f uit bijlage III van de zwemwaterrichtlijn zijn nog steeds actueel.
3. Bij actualisatie van een zwemwaterprofiel moet minimaal inzicht bestaan in alle aspecten die de zwemwaterrichtlijn noemt (a t/m f). Indien een waterbeheerder niet goed zicht heeft op de lokale situatie, kan ervoor gekozen worden om in het volgende badseizoen eerst actuele informatie in te winnen (bijv. middels locatiebezoek) én pas na het volgende badseizoen over te gaan tot het actualiseren van het zwemwaterprofiel.
4. Het zwemwaterprofiel met de classificatie „uitstekend' moet alleen worden beoordeeld en, indien nodig, geactualiseerd, indien de indeling veranderd wordt in „goed“, „aanvaardbaar“ of „slecht“ of als de aspecten onder de subparagrafen a t/m f uit bijlage III van de zwemwaterrichtlijn niet meer actueel zijn. Bovenstaande kan ertoe leiden dat een zwemwaterprofiel met een blijvende classificatie „uitstekend“ nooit opnieuw wordt beoordeeld en/of wordt geactualiseerd.

Aanbevolen wordt om „uitstekende“ locaties in ieder geval na 10 jaar minimaal opnieuw te beoordelen.
Ook hierbij wordt geadviseerd om de beoordelingsdatum (publiekelijk) inzichtelijk te maken (op een voorblad, in de colofon, of anderszins) als er niet wordt geactualiseerd. Indien niet wordt geactualiseerd geef dan in het kort aan waarom is beslist om niet te actualiseren.

Literatuur.

1. Richtlijn 2006/7/EG van het Europees parlement en de raad, 15 februari 2006, betreffende het beheer van de zwemwaterkwaliteit en tot intrekking van Richtlijn 76/160/EEG;
2. Handreiking bij het opstellen van een zwemwaterprofiel; RIZA-Grontmij 21-06-05;
3. Handreiking Zwemwaterprofiel, Blauwalgen (Hulpmiddel bij het opstellen van het voor blauwalgen relevante deel van Zwemwaterprofielen) dossier, A2907-01-006, registratienummer, MD-WR20070080, versie 2, RIZA-DHV, maart 2007.

Opgesteld door: Landelijk Zwemwater Overleg – LZO
Auteurs: Rob Bovelander (HH van Delfland) & John Hin (RWS)

Documentnr. LZO 07052020_5
Versie: 7 mei 2020

Bijlage 1 (relevante passages uit de EU-richtlijn)

Artikel 6

Zwemwaterprofiel

1. De lidstaten zorgen ervoor dat zwemwaterprofielen overeenkomstig bijlage III worden opgesteld. Elk zwemwaterprofiel mag betrekking hebben op één zwemwater of op meerdere aangrenzende zwemwateren. Zwemwaterprofielen worden uiterlijk op 24 maart 2011 voor het eerst opgesteld.
2. Het zwemwaterprofiel wordt beoordeeld en geactualiseerd zoals bepaald in bijlage III.
3. Bij de vaststelling, beoordeling en actualisering van zwemwaterprofielen wordt op passende wijze gebruik gemaakt van de gegevens die zijn verkregen in het kader van de controles en beoordelingen krachtens Richtlijn 2000/60/EG, voorzover zij in het kader van de onderhavige richtlijn van belang zijn.

Artikel 8

Risico van cyanobacteriën

1. Indien het zwemwaterprofiel wijst op een mogelijke proliferatie van cyanobacteriën, wordt een passende controle uitgevoerd om tijdig de gezondheidsrisico's te kunnen vaststellen.

Article 9

Andere parameters

1. Wanneer het zwemwaterprofiel een neiging tot proliferatie van macroalgen en/of marien fytoplankton vertoont, wordt er onderzoek verricht teneinde de aanvaardbaarheid en gezondheidsrisico's ervan vast te stellen en passende beheersmaatregelen te nemen.

BIJLAGE III

Het zwemwaterprofiel

1. Het zwemwaterprofiel als bedoeld in artikel 6 bestaat uit:
 - a) Een beschrijving van de fysische, geografische en hydrologische kenmerken van het zwemwater, en van andere oppervlaktewateren in het beïnvloedingsgebied van het betrokken zwemwater die een bron van verontreiniging zouden kunnen zijn, welke relevant zijn voor de doelen van deze richtlijn en als bedoeld in Richtlijn 2000/60/EG;
 - b) Een beschrijving en beoordeling van oorzaken van verontreiniging die het zwemwater kunnen aantasten en schade toebrengen aan de gezondheid van de zwemmers;
 - c) Een beoordeling van de mogelijke proliferatie van cyanobacteriën;
 - d) Een beoordeling van de mogelijke proliferatie van macroalgen en/of fytoplankton;
 - e) De volgende gegevens indien de onder b) bedoelde beoordeling aantoont dat er een risico van een kortstondige verontreiniging bestaat:
 - de vermoedelijke aard, frequentie en duur van verwachte kortstondige verontreiniging;
 - nadere gegevens over alle resterende oorzaken van verontreiniging, waaronder de genomen beheersmaatregelen en het tijdschema voor het wegnemen van de verontreiniging;
 - de tijdens kortstondige verontreinigingsincidenten genomen beheersmaatregelen en de identiteit en contactgegevens van de instanties die met het nemen van de maatregelen belast zijn;
 - f) De locatie van het controlepunt.
2. Voor zwemwater dat als „goed“, „aanvaardbaar“ of „slecht“ is ingedeeld, wordt het zwemwaterprofiel regelmatig beoordeeld om na te gaan of de in punt 1

genoemde aspecten gewijzigd zijn. Indien nodig, moet het geactualiseerd worden. De frequentie en omvang van de beoordelingen worden vastgesteld op basis van de aard en de ernst van de verontreiniging. Zij moeten echter minstens voldoen aan de bepalingen en ten minste plaatsvinden met de in de onderstaande tabel aangegeven frequentie.

Zwemwaterindeling	„Goed”	„Aanvaardbaar”	„Slecht”
Beoordelingen vinden ten minste plaats om de	4 jaar	3 jaar	2 jaar
Aspecten die moeten worden beoordeeld (subpunten van punt 1)	a) tot en met f)	a) tot en met f)	a) tot en met f)

Het profiel van zwemwater dat als „uitstekend” was ingedeeld, moet alleen worden beoordeeld en, indien nodig, geactualiseerd, indien de indeling veranderd wordt in „goed”, „aanvaardbaar” of „slecht”. De beoordeling moet alle in punt 1 vermelde aspecten betreffen.

3. Wanneer belangrijke werken of belangrijke wijzigingen in de infrastructuur in het zwemwater of in de nabijheid van het zwemwater plaatsvinden, wordt het zwemwaterprofiel vóór het begin van het volgende badseizoen geactualiseerd.
4. Voorzover mogelijk wordt de in punt 1, onder a) en b), bedoelde informatie op een gedetailleerde kaart aangegeven.
5. Eventueel kan andere relevante informatie worden aangehecht of bijgesloten, indien de bevoegde autoriteit dat nodig acht.